

2. Гринёв В. Б., Гугель А. Е. Потерянное десятилетие – контуры новейшей политической и экономической истории Украины: монография. – К: МАУП, 2001. – С. 193.

3. Шульга М. В. До питання про об'єкт земельних відносин // Інноваційний розвиток України: наукове, економічне та правове забезпечення: Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції 27-28 жовтня 2006 року / Упорядники: Петришин А. В., Кизим М. О. – Х.: «ІНЖЕК», 2007. – С. 517.

4. Мучник А. Г. Комментарий к Конституции Украины. – 2-е изд. исправ. и доп. – К.: Парламентское издательство, 2003. – Кн 1. – С. 228.

5. Конституція України: Науково-практичний коментар / В. Б. Авер'янов, О. В. Батанов, Ю. В. Баулін та інші; ред. Кол. В. Я. Тацій, Ю. П. Битяк, Ю. М. Грошевой та інші. – Харків: видавництво «Право»; К.: Концерн «Видавчий дім «Ін Юре», 2003, - С. 75.

6. Рішення Європейського Суду з прав людини «Зеленчук і Цицюра проти України» від 22 травня 2018, див. Ел. Ресурс

7. Ковалив. Ю. Земельная реформа стала историческим решением для нашего государства. / Украинская правда, 19 октября 2020 года (эл. ресурс).

Бусуйок Д.В.,

*кафедра земельного та аграрного права
Інституту права Київського національного
університету імені Тараса Шевченка,
доцент*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО СТИМУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Громадяни та юридичні особи стали власниками земельних ділянок в Україні порівняно зовсім недавно. Земельні ділянки почали активно включатись у господарський обіг на початку 90-х років.

Законодавець закріпив за власниками земельних ділянок не лише права щодо вилучення корисних властивостей землі, а й обов'язки щодо забезпечення раціонального використання й охорони земель. Конституція України проголошує, що власність зобов'язує. Власність не повинна використовуватися на шкоду людині і суспільству. Землевласникам та землекористувачам потрібно навчитись дбайливо ставитись до землі та контролювати себе. Належний стан земель є гарантією їх ефективного використання відповідно до цільового призначення. Передусім ті, хто є власниками землі мають бути зацікавлені в збереженні належного стану земель та підвищенні їх якості. Досягнути цього можна за допомогою запровадження у чинне законодавство земельного самоконтролю [1] та економічного стимулювання сталого використання земель.

Щодо сучасного стану правового регулювання економічного стимулювання сталого використання земель, то проголошені заходи економічного стимулювання є малоефективними через відсутність належного фінансування з боку держави та через бюрократичні ускладнення процедур його отримання [5]. Зокрема, до таких заходів економічного стимулювання передбачених у чинному законодавстві можна віднести:

а) функціонування Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, якій є державною бюджетною установою, яка виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств [4]. Кошти Українського державного фонду підтримки фермерських господарств мають надаватися новоствореним фермерським господарствам та фермерським господарствам з відокремленими фермерськими садибами, фермерським господарствам, які провадять господарську діяльність та розташовані у гірських населених пунктах, на поліських територіях, визначених в установленому порядку Кабінетом Міністрів України, на безповоротній основі та на конкурсних засадах на поворотній основі, а іншим фермерським господарствам підтримка має надаватися тільки на поворотній основі, а також - спрямовуватися на забезпечення гарантій, поруки при кредитуванні банками фермерських господарств.;

б) дорадчу діяльність, яка може проводитися за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів [3]. Соціально спрямовані дорад-

чі послуги, що надаються за рахунок коштів Державного бюджету України і місцевих бюджетів, щорічно визначаються державною цільовою програмою сільськогосподарської дорадчої діяльності в межах видатків центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сільського господарства, та місцевими програмами соціально-економічного розвитку.

Органи місцевого самоврядування можуть визначати додаткові соціально спрямовані дорадчі послуги, які надаються за рахунок коштів місцевих бюджетів, відповідно до місцевих програм соціально-економічного розвитку.

Отже, постає потреба у пошуку альтернативних заходів ефективного економічного стимулювання сталого землекористування.

Різновидами земельного самоконтролю може стати господарський, виробничий або корпоративний контроль. Він має провадитись власниками та користувачами земельних ділянок або на їх замовлення аудиторами, у випадку земельного аудиту. Результати самоконтролю повинні відображатись у звітах, використовуватись для потреб землевласників або землекористувачів та подаватись відповідним органам. Ці звіти слід використовувати для формування державного земельного кадастру та економічного стимулювання сталого використання земель.

У цьому випадку правове регулювання економічного стимулювання сталого використання земель має передбачати: по-перше, систематичне визначення якісних та кількісних характеристик стану земель; по-друге, порівняння попередніх та поточних даних про якісні та кількісні характеристики стану земель; по-третє, визначення заходів, які призвели до поліпшення або погіршення якісних та кількісних характеристик стану земель; по-четверте, прийняття, на підставі встановлених даних, відповідними органами, рішень щодо економічного стимулювання, зокрема зменшення чи звільнення від сплати земельного податку або навпаки, настання негативних наслідків, зокрема притягнення до відповідальності.

На підставі даних земельного самоконтролю, закріплених у звітах, можуть прийматися рішення про відсутність потреби або навпаки, про необхідність проведення вибіркового або суцільного державного, самоврядного чи громадського контролю за використанням та охороною земель.

З цією метою між відповідними органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування та власником земельної ділянки має укладатися угода щодо проведення самоконтролю. Таку взаємодію можна розглядати як випадок публічно-приватного партнерства у сфері використання й охорони земель. Приписи щодо такого способу економічного стимулювання сталого використання земель мають знайти своє закріплення у Земельному кодексі України, а положення про публічно-приватне партнерство мають знайти своє закріплення в законодавстві, зокрема в Законі України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 року [2].

Список використаних джерел:

1. Бусуйок Д. Управлінські та сервісні правовідносини в земельному праві України: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2017. С. 256.
2. Закон України «Про державно - приватне партнерство» від 1 липня 2010 року № 2404-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - N 40. - Ст. 524.
3. Закон України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» від 17 червня 2004 року № 1807-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - № 38. - Ст. 470.
4. Закон України «Про фермерське господарство» від 19 червня 2003 року № 973 – IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - N 45. - Ст. 363.
5. Поліщук О. Підтримка фермерів державою: є варіанти. Але є нюанси. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3012834-pidtrimka-fermeriv-derzavou-e-varianti-ale-e-j-nuansi.html> (дата звернення: 31.10.2020).